

2. Richtlijn 76/768 betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der Lid-Staten inzake cosmetische produkten heeft een uitputtende harmonisering van de nationale bepalingen inzake verpakking en etikettering van cosmetische produkten tot stand gebracht, zodat:

— artikel 6, lid 2, van de richtlijn, volgens hetwelk de Lid-Staten alle mogelijke maatregelen treffen om te waarborgen dat bij het etiketteren en ten verkoop aanbieden de tekst, de benamingen, merken en afbeeldingen en andere tekens niet worden gebruikt om aan de cosmetische produkten kenmerken toe te schrijven die deze niet bezitten, zich ertegen verzet dat een nationale regeling de vermelding verlangt van de kwalitatieve en kwantitatieve gegevens betreffende de stoffen die op de verpakking, in de reclame of in de naam van

onder de richtlijn vallende cosmetische produkten worden genoemd;

— artikel 6, lid 1, sub a, volgens hetwelk de Lid-Staten alle nodige maatregelen treffen opdat cosmetische produkten slechts in de handel kunnen worden gebracht indien op de verpakking, de recipiënt of het etiket ervan inzonderheid de naam of de handelsnaam en het adres of de maatschappelijke zetel van de in de Gemeenschap gevestigde fabrikant of persoon die verantwoordelijk is voor het in de handel brengen van het cosmetische produkt, zijn vermeld, een Lid-Staat verbiedt, te verlangen dat in het geval van ingevoerde, door een in de Gemeenschap gevestigde fabrikant vervaardigde cosmetische produkten de naam van de in die Lid-Staat gevestigde onderneming die verantwoordelijk is voor het in de handel brengen van die produkten, op de verpakking, de recipiënt of het etiket wordt vermeld.

RAPPORT TER TERECHTZITTING in zaak C-150/88 *

Rechtskader van het hoofdgeding

1. Volgens de vierde overweging van de considerans van *richtlijn 76/768* (hierna: de richtlijn) is het

„noodzakelijk op communautair vlak regels vast te stellen die voor de samenstelling, de etikettering en de verpakking van kosmeti-

sche produkten in acht moeten worden genomen”.

Artikel 3 van de richtlijn luidt als volgt:

„De Lid-Staten treffen alle noodzakelijke maatregelen opdat cosmetische produkten slechts in de handel kunnen worden gebracht wanneer zij beantwoorden aan de in deze richtlijn en haar bijlagen gegeven voorschriften.”

* Procestaal: Duits.

Artikel 6 bepaalt:

„1. De Lid-Staten treffen alle nodige maatregelen opdat cosmetische produkten slechts in de handel kunnen worden gebracht indien op de verpakking, de recipiënt of het etiket ervan in onuitwisbare letters goed leesbaar en zichtbaar de volgende aanduidingen zijn aangebracht:

a) de naam of de handelsnaam en het adres of de maatschappelijke zetel van de in de Gemeenschap gevestigde fabrikant of persoon die verantwoordelijk is voor het in de handel brengen van het cosmetische produkt...

...

2. De Lid-Staten treffen alle nodige maatregelen om te waarborgen dat bij het etiketteren en het ten verkoop aanbieden van en het maken van reclame voor cosmetische produkten de tekst, de benamingen, merken en afbeeldingen of andere al dan niet figuratieve tekens niet worden gebruikt om aan deze produkten kenmerken toe te schrijven die deze niet bezitten.”

Ten slotte bepaalt artikel 7, lid 1, het volgende:

„Het is de Lid-Staten niet toegestaan het in de handel brengen van cosmetische produkten die beantwoorden aan de voorschriften van deze richtlijn en haar bijlagen, te weigeren, te verbieden, of te beperken om redenen betreffende de eisen die zijn vervat in deze richtlijn en haar bijlagen.”

2. Artikel 8, lid 1, van de op 15 mei 1987 in werking getreden *Italiaanse wet nr. 713* van 11 oktober 1986 houdende uitvoerings-

bepalingen voor de richtlijnen van de Europese Economische Gemeenschap betreffende de produktie en de verkoop van cosmetische produkten¹, bepaalt:

„De verpakkingen, recipiënten of etiketten van cosmetische produkten moeten naast de eventuele fantasiebenamingen onuitwisbaar, goed leesbaar en duidelijk zichtbaar de volgende gegevens vermelden:

a) de naam of de handelsnaam en de maatschappelijke zetel van de fabrikant of van degene die verantwoordelijk is voor het in de handel brengen van het cosmetische produkt...

...

d) de kwalitatieve en kwantitatieve gegevens betreffende de stoffen die op de verpakking, in de reclame of in de naam van het produkt worden genoemd, met uitzondering van de stoffen welke voor de parfumering van het produkt worden gebruikt en van de alcoholhoudende parfumesences.

...”

Circulaire nr. 1 van het Italiaanse Ministerie van Volksgezondheid van 2 februari 1987² preciseert de onder letter a van de nationale bepaling neergelegde verplichting als volgt:

„Gelet op de afwijkende formulering door de Italiaanse wetgever ten opzichte van de tekst van de gemeenschapsrichtlijn alsook op de nauwkeurig omschreven verplichtingen die de wet aan de fabrikanten en importeurs oplegt, is genoemde bepaling aldus te verstaan, dat zij betrekking heeft op de vermelding van de Italiaanse fabrikant of van

1 — GURI van 30.10.1986, Serie generale, nr. 253, blz. 5.

2 — Ibidem, 23.2.1987, Serie generale, nr. 44, blz. 42.

de persoon die verantwoordelijk is voor het in de handel brengen van het produkt in Italië.

Aan de vereisten van de bepaling is voldaan indien:

- op de ingevoerde produkten die voor het in de handel brengen in Italië verantwoordelijke Italiaanse onderneming is vermeld (waarbij ook de naam van de buitenlandse fabrikant kan worden genoemd);
- op de in Italië vervaardigde produkten hetzij de fabrikant hetzij de persoon die verantwoordelijk is voor het in de handel brengen, is vermeld. Indien enkel de fabrikant is vermeld (b.v. in de formulering „geproduceerd door firma XY, Milaan”), moet worden aangenomen, dat deze ook verantwoordelijk is voor het in de handel brengen.”

In de circulaire wordt verder gepreciseerd, dat de verplichting om de kwalitatieve en kwantitatieve gegevens te vermelden:

„de consument veeleer moet beschermen tegen eventuele misleiding ten aanzien van de kwaliteit en de werkelijke eigenschappen van het produkt, dan tegen bepaalde gevaren voor de gezondheid.

De verplichting om de kwantiteit van de stoffen te vermelden, geldt niet voor de ondernemer die eigener beweging (zonder daartoe volgens de wet verplicht te zijn) op het etiket de volledige kwalitatieve samenstelling van het produkt noemt, mits evenwel in de opmaak, de reclame of de naam

van het produkt niet wordt verwezen naar de aanwezigheid van een of meer van die stoffen. Die verplichting geldt daarentegen wel voor degene die op het etiket of in de reclame slechts één of meer van de gebruikte stoffen vermeldt (b.v. „scheer crème met menthol”, „bevat zwavel”). De verplichting geldt uiteraard ook ingeval de genoemde stof of de groep genoemde stoffen door een fantasie-handelsbenaming wordt aangeduid: in die gevallen moet naast de kwantitatieve gegevens ook de Italiaanse chemische benaming van de gebruikte stof of stoffen worden vermeld.

De hoeveelheden kunnen worden vermeld in absolute waarden of als percentage van de nominale inhoud van het produkt, dan wel in verhouding tot een als referentie gekozen totale hoeveelheid (b.v. 1 ml/100 ml).

De wetgever verlangt, dat bij gebruik van plantenextracten en biologische extracten voldoende informatie wordt gegeven over de hoeveelheid van de (kwalitatief gespecificeerde) stof die daadwerkelijk in het in de handel gebrachte cosmetische produkt aanwezig is.”

Circulaire nr. 22 van het Italiaanse Ministerie van Volksgezondheid van 13 mei 1987³ wijzigde het commentaar van circulaire nr. 1 betreffende de vermelding van de Italiaanse importeur aldus, dat voor de cosmetische produkten die reeds de in een andere Lid-Staat van de EG gevestigde fabrikant of voor het in de handel brengen verantwoordelijke persoon vermelden, volstaat, dat de Italiaanse onderneming die verantwoordelijk is voor het in Italië in de handel brengen, wordt vermeld op de buitenste verpakking zonder dat de verpakking van het produkt behoeft te worden geopend. Aan die verplichting kan ook worden voldaan in de

3 — Ibidem, 2.6.1987, Serie generale, nr. 126, blz. 18.

groothandel vóór de verkoop van het cosmetische produkt aan de consument.

Het hoofdeding

Bij overeenkomst van mei 1987 bestelde de firma Provide bij de firma 4711 Vitamolkosmetica ter waarde van 30 557,50 DM. Op de verpakking van het produkt en op de bijgevoegde gebruiksaanwijzing waren de in het produkt aanwezige vitamines, met name D-Panthenol, vermeld.

De firma 4711 garandeerde met name, dat de betrokken produkten afkomstig waren uit de Bondsrepubliek Duitsland, in overeenstemming waren met de geldende wetten en bepalingen, en in Italië in de handel mochten worden gebracht. In de verkoopvoorwaarden van de firma 4711 was bepaald, dat de goederen worden geleverd te Köln en dat de rechterlijke instanties van die stad bevoegd zijn in geval van geschillen.

Bij brief van 26 juni 1987 weigerde de firma Provide de bestelling af te nemen, op grond dat deze niet in overeenstemming was met de overeenkomst. De produkten mochten in Italië niet in de handel worden gebracht, daar zij in strijd met de bepalingen van genoemde wet nr. 713, noch de Italiaanse importeur noch de hoeveelheid in het produkt aanwezige en op de verpakking uitdrukkelijk genoemde vitamines vermeldden.

De firma 4711 vorderde op 15 juli 1987 bij het Landgericht Köln uitvoering van de overeenkomst en stelde — zakelijk weergegeven —, dat de aangeboden produkten volledig in overeenstemming waren met de bepalingen van de richtlijn en dus in alle Lid-Staten in de handel mochten worden gebracht.

Volgens de verwijzende rechter staat de omstandigheid, dat de verpakking van de in geding zijnde produkten verweerster niet als importeur vermeldt, er niet aan in de weg, dat zij volgens de Italiaanse wet nr. 713 in Italië in de handel worden gebracht, daar artikel 8, lid 1, sub a, van die wet inhoudelijk overeenkomt met artikel 6, lid 1, sub a, van de richtlijn.

Paragraaf 3 van circulaire nr. 1 gaat evenwel verder dan de door wet nr. 713 geregelde rechtstoestand, omdat genoemde wetsbepaling daarbij wordt beperkt tot „in Italië vervaardigde produkten”, terwijl voor ingevoerde produkten de vermelding van het Italiaanse bedrijf dat verantwoordelijk is voor het in de handel brengen, dwingend wordt voorgeschreven. De in de circulaire neergelegde regeling is derhalve in tegenpraak met de richtlijn.

De in artikel 8, lid 1, sub d, van wet nr. 713 vervatte verplichting tot vermelding van de stoffen moet worden getoetst aan artikel 6, lid 2, van de richtlijn. In zoverre vormen de door de Italiaanse wetgever gestelde eisen een invulling van het door de richtlijn nagestreefde doel, te weten bescherming van de consument tegen misleiding. De verwijzende rechter is evenwel van mening, dat deze verplichting te ver gaat en dat aan de doeltreffendheid ervan voor het uitsluiten van misleiding kan worden getwijfeld.

Op grond van die overwegingen heeft de nationale rechter bij beschikking van 4 mei 1988 de behandeling van de zaak geschorst en het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag de navolgende prejudiciële vragen voorgelegd:

„1) Is artikel 8, lid 1, sub d, van de Italiaanse wet nr. 713 van 11 oktober 1986

verenigbaar met artikel 6, lid 2, van de richtlijn van de Raad van 27 juli 1976 (PB 1976, L 262, blz. 169) en met artikel 30 EEG-Verdrag, voor zover daarbij de vermelding wordt verlangd van 'de kwalitatieve en de kwantitatieve gegevens betreffende de stoffen' die op de verpakking, in de reclame of in de naam van het produkt, worden genoemd ?

- 2) Is artikel 8, lid 1, sub a, van de Italiaanse wet nr. 713, zoals uitgelegd in paragraaf 3 van de circulaire van de Italiaanse minister van Volksgezondheid van 2 februari 1987, verenigbaar met artikel 6, lid 1, sub a, van de richtlijn van de Raad van 27 juli 1976 (PB 1976, L 262, blz. 169) en met artikel 30 EEG-Verdrag, voor zover ook bij in Italië ingevoerde produkten van een in de Gemeenschap gevestigde fabrikant 'de vermelding van het Italiaanse bedrijf dat verantwoordelijk is voor het in de handel brengen' op de verpakking, de recipiënt of het etiket moet worden aangegeven ?"

Procesverloop

De verwijzingsbeschikking is op 26 mei 1988 ingeschreven ter griffie van het Hof.

Krachtens artikel 20 van 's Hof's Statuut-EEG zijn schriftelijke opmerkingen ingediend door verzoekster in het hoofdgeding, vertegenwoordigd door E. Ph. Krings, advocaat te Köln; de regering van de Italiaanse Republiek, vertegenwoordigd door I. Braguglia, avvocato dello stato; en de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door J. Sack, lid van haar juridische dienst, als gemachtigde.

Het Hof heeft, op rapport van de rechter-rapporteur en gehoord de advocaat-gene-

raal, besloten de zaak naar de Zesde kamer te verwijzen en zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan.

Samenvatting van de bij het Hof ingediende schriftelijke opmerkingen

1. Inleidende opmerkingen

De Italiaanse regering wijst er bij wijze van inleiding op, dat de voorgelegde vragen neerkomen op een verzoek om beoordeling van de verenigbaarheid van de Italiaanse regeling met het gemeenschapsrecht, iets waartoe het Hof in het kader van de procedure van artikel 177 niet bevoegd is. De Italiaanse regering betwijfelt dan ook, of de prejudiciële procedure op juiste wijze is gehanteerd en verwijst dienaangaande naar het arrest van het Hof van 16 december 1981 (zaak 244/80, Foglia, Jurispr. 1981, blz. 3045).

Anderzijds beogen de twee prejudiciële vragen de beoordeling van de geldigheid van een nationale regeling ten opzichte van het gemeenschapsrecht, hetgeen niet de taak is van het Hof in het kader van de procedure van artikel 177.

Subsidiair stelt de Italiaanse regering, dat het Hof zich ertoe moet beperken, de nationale rechter de elementen van gemeenschapsrecht te verschaffen die hem in staat stellen het hoofdgeding te beslechten. In het onderhavige geval lijkt dit vrij moeilijk, daar de beantwoording van de vragen grotendeels berust op de kennis en de uitlegging van de toepasselijke Italiaanse regeling.

Volgens de Commissie blijkt uit de stukken, dat het een echt geschil tussen partijen be-

treft, zodat in beginsel geen bezwaar bestaat tegen het stellen van prejudiciële vragen.

De vragen naar de verenigbaarheid van het nationale recht met het gemeenschapsrecht zijn evenwel niet-ontvankelijk ingevolge artikel 177 EEG-Verdrag. Volgens vaste rechtspraak van het Hof moeten zij worden geherformuleerd in de vorm van vragen om uitlegging van het gemeenschapsrecht. In het kader daarvan volstaat het, zich te richten op de uitlegging van de richtlijn als bijzondere regeling; teruggrijpen op artikel 30 EEG-Verdrag is in deze geharmoniseerde materie niet noodzakelijk.

2. De eerste vraag

Verzoekster in het hoofdgeding stelt, dat de etikettering van cosmetische produkten in de richtlijn uitputtend is geregeld; in artikel 6, lid 1, worden de gegevens genoemd die op de verpakking van een cosmetisch produkt moeten worden vermeld.

Ingevolge artikel 6, lid 2, is het de Lid-Staten slechts toegestaan teksten, benamingen en andere tekens die als zodanig verwarrend kunnen zijn, te verbieden; zij mogen evenwel geen nadere aanduidingen verlangen om het gevaar van vergissing uit te sluiten.

De vermelding van een bepaalde stof, in casu de aanduiding dat de produkten vitamines bevatten, leidt er niet toe dat aan de betrokken produkten kenmerken worden toegeschreven die zij niet bezitten. De vermelding van een bepaalde stof kan verwarrend zijn wanneer deze in het produkt in zo geringe hoeveelheid voorkomt, dat zij zeker geen enkele werking heeft. Wanneer het

produkt een toereikende hoeveelheid van die stof bevat, kan de vermelding niet verwarrend zijn, ook al wordt de hoeveelheid niet genoemd. Anderzijds is vermelding met opgave van de hoeveelheid verwarrend, indien de aangegeven hoeveelheid werkelijk te gering is.

Artikel 8, lid 1, sub d, van wet nr. 713 is niet bedoeld om de consument te beschermen tegen misleiding, maar om de controle door de Italiaanse autoriteiten te vergemakkelijken. Deze voelden er niet voor het gehalte aan een bepaalde stof vast te stellen en dan te moeten onderzoeken of de vermelde hoeveelheden werkzaam kunnen zijn. Zij gaven er de voorkeur aan, slechts de werkelijke inhoud met het opgegeven gehalte te vergelijken en dan die produkten waarvan de vermelde inhoud niet klopt, wegens misleiding af te keuren.

Ofschoon in de Verenigde Staten is voorgescreven, dat de in een produkt aanwezige stoffen op de verpakking worden vermeld en er momenteel over wordt gediscussieerd of een verplichting tot vermelding van de in cosmetische produkten aanwezige stoffen ook in de Europese Gemeenschap moet worden ingevoerd, is nog nooit iemand op het idee gekomen te verlangen, dat daarbij ook de hoeveelheden van de aldus vermelde stoffen zouden moeten worden aangegeven. Indien echter moest worden gevreesd, dat de consument in verwarring wordt gebracht door het vermelden van de aanwezige stoffen zonder aanduiding van de hoeveelheid, dan zou dit punt toch ten minste zijn besproken.

Artikel 6, lid 2, van de richtlijn moet eng worden uitgelegd. Zoals blijkt uit de considerans heeft de richtlijn (evenals de geharmoniseerde rechtsregels van de Lid-Staten) als hoofddoel de bescherming van de volks-

gezondheid. De harmonisering heeft evenwel tegelijkertijd ten doel, de verschillen in de wetgeving die het handelsverkeer in cosmetische produkten belemmeren en daardoor een rechtstreekse invloed hebben op de totstandkoming en de werking van een gemeenschappelijke markt, weg te werken. Daaruit volgt, dat bij de omzetting van de richtlijn geen nieuwe handelsbelemmeringen mogen worden opgeworpen, aangezien zulks in strijd zou zijn met de artikelen 30 tot en met 36 EEG-Verdrag.

Artikel 8, lid 1, sub d, van de Italiaanse wet nr. 713 is evenwel een dergelijke handelsbelemmering. Slechts iemand die de aard en de hoeveelheid van de betrokken stoffen kent, is in staat de bedoelde cosmetische produkten uit andere Lid-Staten van de Europese Gemeenschap naar Italië te exporteren. Die kennis heeft enkel de fabrikant en niet een handelaar die de goederen van de fabrikant betreft. Zodoende kan geen enkele handelaar cosmetische produkten naar Italië exporteren als de fabrikant hem niet de nodige informatie geeft, doch ook een fabrikant die helemaal niet geïnteresseerd is in het afschermen van de Italiaanse markt, voelt er niets voor, bedrijfsgeheimen aan zijn afnemers mee te delen.

De in wet nr. 713 opgenomen handelsbelemmering wordt nog versterkt, doordat de kwalitatieve en kwantitatieve gegevens in het Italiaans moeten worden vermeld, ofschoon artikel 7, lid 2, van de richtlijn met zoveel woorden bepaalt, dat de landstaal slechts voor de nominale inhoud, de uiterste datum van houdbaarheid en de waarschuwingen kan worden geëist.

Zelfs al zou de Italiaanse Republiek zich ter bescherming van de consument op artikel 6,

lid 2, van de richtlijn kunnen baseren, dan nog is de omstreden verplichting niet gerechtvaardigd, daar zij helemaal niet noodzakelijk is voor de bescherming van de consument tegen misleiding. De Italiaanse Republiek schendt daarmee het evenredigheidsbeginsel.

De consument kan zonder handelsbelemmeringen tegen misleiding worden beschermd door een algemeen verbod op verwarrende etikettering, opmaak en reclame.

Een dergelijk verbod ligt bij voorbeeld vervat in paragraaf 27 van het Duitse Lebensmittelgesetz, dat van toepassing is indien op een verpakking stoffen worden vermeld die in het produkt slechts in een volkomen onwerkzame hoeveelheid voorkomen.

Volgens de *Italiaanse regering* is de verplichting van artikel 8, lid 1, sub d, van wet nr. 713 volledig in overeenstemming met de door artikel 6, lid 2, van de richtlijn beoogde consumentenbescherming en eerlijkheid der handelstransacties. Die verplichting belet namelijk, dat aan het produkt kenmerken worden toegedicht die het niet bezit, en dat de consument, in verwarring gebracht door de algemene vermelding van de in het produkt aanwezige stoffen, aan het produkt betere eigenschappen toeschrijft dan het in werkelijkheid bezit.

Voor de consumentenbescherming en de eerlijkheid der handelstransacties is het bij voorbeeld niet onbelangrijk te weten, hoeveel D-Panthenol het produkt Vitamol bevat. De enkele vermelding dat het die vitamine bevat, zonder opgave van de hoeveelheid, is zeker niet toereikend en zou ertoe kunnen leiden, dat de consument die het produkt koopt, daaraan eigenschappen of

kenmerken toeschrijft, die het in werkelijkheid niet bezit, bij voorbeeld doordat de vermelde stof slechts in uitermate geringe hoeveelheden daarin voorkomt.

De eerste vraag moet derhalve — zonder verwijzing naar artikel 30 EEG-Verdrag — aldus worden beantwoord, dat met artikel 6, lid 2, van de richtlijn verenigbaar is, dat als één van de maatregelen ter verwezenlijking van het met die bepaling beoogde doel wordt verlangd, dat de kwalitatieve en kwantitatieve gegevens worden vermeld van de stoffen op de verpakking, in de reclame of in de naam van het cosmetische produkt worden genoemd.

Volgens de *Commissie* beoogt de richtlijn niet alleen het vrije verkeer van cosmetische produkten in de Gemeenschap te verzekeren, maar tegelijkertijd de consument op passende wijze te beschermen en te informeren.

De gegevens op de verpakking en op de bijsluiter van een cosmetisch produkt raken ongetwijfeld het te koop aanbieden van dat middel in de zin van artikel 6, lid 2, van de richtlijn, en de vermelding van bepaalde bestanddelen van het produkt is in beginsel van dien aard, dat bij de consument een bepaalde voorstelling van de kenmerken van het produkt wordt gewekt. Dit is waarschijnlijk niet steeds het geval, maar de ervaring leert, dat een fabrikant of distributeur van cosmetica, die bepaalde bestanddelen van een produkt bijzonder benadrukt, daarmee bij de consument een voorstelling over de voordelen van die cosmetica wil wekken. Dit klemt te meer omdat de richtlijn, die een uitputtende regeling van gemeenschapsrecht vormt (zie artikel 7), de fabrikant of distributeur van de goederen niet verplicht, enige aanwijzing over de samenstelling ervan te geven.

Wanneer evenwel bepaalde bestanddelen worden genoemd, bestaat dikwijls het gevaar, dat zonder nadere precisering van de aard en de hoeveelheid de consument wordt misleid omtrent de kenmerken van het produkt. De bestanddelen zouden namelijk zodanige eigenschappen kunnen hebben of in zo geringe hoeveelheden kunnen voorkomen, dat zij elke werking of nut voor de lichaamsverzorging ontberen.

Het is weliswaar mogelijk dat de vermelding van de bestanddelen van het produkt niet steeds gevaar voor misleiding oplevert, maar het is uiterst moeilijk om in de rechtspraak te beoordelen welke vermeldingen of aanwijzingen inderdaad een dergelijk gevaar met zich brengen. Artikel 6, lid 2, van de richtlijn staat toe, en schrijft zelfs voor, in die gevallen de vermelding van het bestanddeel geheel achterwege te laten.

Aangezien de Italiaanse wetgever, ten einde dat voorschrift recht te doen en tegelijkertijd voor de nodige duidelijkheid en rechtszekerheid te zorgen, een maatregel heeft genomen die in beginsel minder ver gaat dan een verbod van bepaalde vermeldingen, bestaat daartegen, gezien het doel van de richtlijn en met name van artikel 6, lid 2, geen bezwaar.

Gezien de door de Italiaanse regeling geschapen rechtszekerheid, moet op de koop toe worden genomen, dat deze regeling in bepaalde gevallen wellicht niet absoluut noodzakelijk is om misleiding daadwerkelijk uit te sluiten. De regeling blijft in elk geval binnen de grenzen van de beleidsvrijheid van de nationale wetgever, aangezien zij bij-

zondere gevallen betreft. De Commissie wijst er in dit verband op, dat het voor de fabrikant of distributeur van een produkt die de aandacht vestigt op bepaalde bestanddelen ervan, een kleinigheid is, de aard en de hoeveelheid daarvan te vermelden. Voor de produktie en de distributie gaat dus van de regeling geen bijzondere belemmering uit.

De Commissie stelt dan ook voor, op de eerste vraag te antwoorden, dat artikel 6, lid 2, van de richtlijn aldus moet worden uitgelegd, dat het de Lid-Staten toestaat, ten einde misleiding ten aanzien van de kenmerken van cosmetische produkten uit te sluiten, te eisen dat melding wordt gemaakt van de aard en de hoeveelheid van de bestanddelen waarop bij de etikettering, de aanbieding ter verkoop en de reclame uitdrukkelijk wordt gewezen.

3. De tweede vraag

Verzoekster in het hoofdgeding deelt de mening van de verwijzende rechter, dat genoemde circulaire nr. 1 aan de betrokken bepalingen van wet nr. 713 een uitlegging geeft die niet verenigbaar is met de richtlijn.

De *Commissie* merkt op, dat uit de bewoordingen van artikel 6, lid 1, sub a, van de richtlijn duidelijk blijkt, dat de vermelding van de fabrikant of van de distributeur op het produkt volstaat en dat de vermelding van beiden niet kan worden verlangd.

Daar bovendien voor de vermelding van hetzij de fabrikant hetzij de distributeur wordt uitgegaan van de Gemeenschap als geheel, kan evenmin worden gesteld, dat het de Lid-Staten vrijstaat, daarnaast de vermelding van de voor hun grondgebied verantwoordelijke distributeur te verlangen. Van-

wege het uit artikel 7 blijken uitputtend karakter van de richtlijn, is dat uitgesloten.

Wegens deze duidelijke overtreding van richtlijn 76/768 door genoemde circulaire nr. 1 en wegens de onduidelijkheid van de Italiaanse wet op dit punt (juist de verwijzing naar de Gemeenschap ontbreekt), heeft de Commissie tegen Italië een procedure wegens schending van het Verdrag ingeleid.

De Commissie stelt derhalve voor te antwoorden, dat artikel 6, lid 1, sub a, gelezen in samenhang met artikel 7 van de richtlijn, de Lid-Staten verbiedt te verlangen dat de naam van de met betrekking tot hun grondgebied voor het in de handel brengen verantwoordelijke ondernemer wordt vermeld, indien op de verpakking, de recipiënt of het etiket van het produkt reeds de naam of de firma en het adres of de maatschappelijke zetel van een in de Gemeenschap gevestigde fabrikant of van een aldaar gevestigde persoon, die voor het in de handel brengen van het cosmetische produkt verantwoordelijk is, wordt vermeld.

De *Italiaanse regering* voert aan, dat paragraaf 3 van de ministeriële circulaire nr. 1 door paragraaf 1 van circulaire nr. 22 is aangevuld.

Uit artikel 8, lid 1, sub a, van wet nr. 713, zoals uitgelegd en toegepast overeenkomstig circulaire nr. 22, blijkt, dat de invoer van cosmetische produkten in Italië zeker niet afhankelijk wordt gesteld van het vooraf aanbrenge van de naam van het voor het in de handel brengen verantwoordelijke Italiaanse bedrijf. Eerst na de invoer wordt verlangd, dat op het ingevoerde produkt evenals op de Italiaanse produkten melding wordt gemaakt van de Italiaanse onderneming die voor het in Italië in de handel brengen verantwoordelijk is. Die vermelding

kan door de Italiaanse onderneming bij het in de handel brengen van het produkt, vóór de verkoop aan de consument, worden aangebracht.

De Italiaanse regering is dan ook van mening, dat de tweede vraag zonder voorwerp is, aangezien daarin wordt verwezen naar een nationale regeling die niet meer van toepassing is.

Subsidiair zou de tweede vraag — eveneens zonder verwijzing naar artikel 30 EEG-Verdrag — aldus moeten worden beant-

woord, dat met artikel 6, lid 1, sub a, van de richtlijn verenigbaar is de verplichting om de naam van de Italiaanse onderneming die voor het in de handel brengen verantwoordelijk is, op het ingevoerde produkt te vermelden na de invoer, bij het in de handel brengen en vóór de verkoop aan de consument, zonder dat het produkt daartoe opnieuw behoeft te worden verpakt.

T. F. O'Higgins
rechter-rapporteur